

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3880/2022
29.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранислава Босиљковића и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марко Латковић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Ђура Јакшић“ из ..., коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3084/22 од 20.07.2022. године, у седници одржаној 29.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3084/22 од 20.07.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3084/22 од 20.07.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди П1 356/21 од 17.05.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој за период од 01.02.2018. године до 31.01.2021. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати укупан износ од 118.680,06 динара и на име регреса за коришћење годишњег одмора укупан износ од 123.455,94 динара, са законском затезном каматом на појединачно одређене месечне износе од доспелости, па до исплате и одбија захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара у року од 8 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3084/22 од 20.07.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Кикинди П1 356/21 од 17.05.2022. године, којом је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи за период од 01.02.2018. године до 31.01.2021. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати 118.688,06 динара и на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора 123.455,94 динара, у појединачним месечним износима, са припадајућом законском затезном каматом, како је наведено у изреци првостепене

пресуде и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 85.433,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права. Предложила је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побјану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у периоду од 01.02.2018. године до 31.01.2021. године била запослена код тужене на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате 6,83%. У спорном периоду, тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљи сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиљи у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. Према налазу судског вештака економско – финансијске струке, неисплаћена накнада за исхрану у току рада тужиљи у спорном периоду износи 118.688,00 динара, док неисплаћена накнада за регрес за коришћење годишњег одмора у истом периоду износи 123.455,94 динара. Обрачун предметних накнада извршен је на основу најповољнијег критеријума за туженог у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, између осталог Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, у којем је прописана накнада трошкова за исхрану у току рада од 250,00 динара бруто на дневном нивоу, а накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у висини од 1/12 минималне зараде у Републици Србији на месечном нивоу.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиље усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду утврђен вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент

изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, применом параметара прописаних за њих важећим у упоредним колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, а који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Одредбом члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона прописује, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и б) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2.).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужилца је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/2015), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором из 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужилци исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужилци не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу одредбе члана 162. ЗПП, у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“ број 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић